

CONCEPT

Uitvoeringsprogramma Regio FoodValley 2016-2019

I Uitvoeringsagenda Triple Helix Regio FoodValley (in wording)

De acht gemeenten, die samenwerken in Regio FoodValley (RFV), zetten zich met de partners onderwijs/onderzoek en ondernemers in voor de uitvoering van de triple helix Strategische Agenda "Van Denken naar Doen". Gezamenlijk worden de schouders gezet onder een vijftal strategische opgaven om de regio blijvend tot een economische topregio op food-gebied te maken. Op dit moment zijn 26 gezamenlijke projecten en initiatieven in beeld, waarvan de bedoeling is die dit voorjaar te bundelen tot de triple helix Uitvoeringsagenda. Deze agenda wordt dynamisch van aard. De komende jaren kunnen er projecten/initiatieven bijkomen, maar ook afvallen afhankelijk van financieringsmogelijkheden en de bestuurlijke en maatschappelijke relevantie die de triple helix partners aan de projecten toekennen. De voortgang van de projecten van de Uitvoeringsagenda wordt besproken in de Triple Helix Regio FoodValley. De voorbesprekingen van de Triple Helix vinden binnen de afzonderlijke kolommen plaats; voor de overheden gebeurt dat binnen de bestuurlijke gremia van RFV (portefeuillehoudersoverleggen en regiobestuur).

Stand van zaken d.d. 9 februari '16 van initiatieven t.b.v. de Triple Helix Uitvoeringsagenda 2016-2019

Kennisinteractie/local buzz

1. Experttafels met bedrijven ontwikkelen

In het kort: kennisvragen op innovatiegebied van ondernemers in de regio verbinden met andere ondernemers en met kennisinstellingen.

2. Techniekpact

In het kort: Het dreigende tekort aan technisch geschoold personeel voorkomen en jongeren enthousiasmeren voor een technische (vervolg)opleiding, via de initiatieven Wetenschapsknooppunt Wageningen en Bètasteunpunt; Knooppunt Techniek en Techno- en FoodDiscovery.

3. ICT4FoodValley

In het kort: met dit initiatief wordt een extra stimulans gegeven aan de cross-over tussen de ICT en de Foodsector, waarbij er specifieke aandacht is voor het zorgdragen voor voldoende gekwalificeerd personeel.

4. Regionale arbeidsmarktagenda

In het kort: binnen Regio FoodValley wordt de overlegstructuur rondom het thema onderwijs en arbeidsmarkt geoptimaliseerd. Een van de opdrachten voor de nieuwe arbeidsmarkttafel van triple helixpartners en overige relevante partners is het gezamenlijk opstellen van de strategische arbeidsmarktagenda gericht op het realiseren van een excellent functionerende arbeidsmarkt, met goed opgeleid personeel en waar ieders talent wordt benut. Prioriteiten en projecten dragen bij aan het optimaliseren van een duurzame match tussen vraag en aanbod en het oplossen van concrete knelpunten op de arbeidsmarkt nu en op (middel)lange termijn. We zoeken daarbij aansluiting bij innovatieve concepten, sectoroverstijgende samenwerking en sociale innovaties.

De regionale arbeidsmarkttafel wordt ingericht, inclusief het benodigde organiserend vermogen om tot een effectieve strategische tafel te komen. De strategische arbeidsmarkt wordt gevoed door de opgaven uit de Strategische Agenda Triple Helix Regio FoodValley. In de uitvoering en afstemming ligt er een verbinding met projecten uit het Uitvoeringsprogramma Regio FoodValley die de arbeidsmarkt raken.

5. Kenniscentrum Leren en Werken/innovatieve leer-werkarrangementen

In het kort: het versterken van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt (zowel bedrijven als werkzoekenden). De arbeidsmarktregio FoodValley is een 'jonge' arbeidsmarktregio (sinds 2012) en wil stevig investeren in passende dienstverlening naar werkgevers op het vlak van leren, werken, en participatie.

De regio gaat aansluiten bij de landelijke kennisstructuur van de LeerWerkloketten en een verdere optimalisering van de werkgeversdienstverlening voor leren en werken. Bijzonder aandachtspunt is daarbij investeren in een sluitende keten voor kwetsbare jongeren. Het gaat in het Kenniscentrum leren en werken om de ontwikkeling van innovatieve leer-werkarrangementen, versterken van sociaal ondernemerschap, financial engineering voor bedrijven en het faciliteren van een leven lang leren.

6. **Foodgerelateerde opleidingen ontwikkelen, w.o. Associate degree**

In het kort: voorzien in de toenemende behoefte aan hoger opgeleid personeel via minors en excellentieprogramma's, MBO+ beroepen, HBO Associate degree opleidingen. Doelgroep: food-distributie, foodverwerking en foodtoelevering en cross overs op het vlak van Zorg en Techniek en ICT.

7. **Arbeidsmarktbehoefteramingen Food, Metaelektro, Bouw**

In het kort: onderzoeken hoe de toekomstige arbeidsbehoefte binnen andere sectoren van het regionale bedrijfsleven ligt.

8. **Verkenning regionaal aanbesteden**

In het kort: ondernemers verkennen de mogelijkheden om af te spreken met opdrachtgevers van toekomstige investeringen in de FoodValley regio, dat aannemers en leveranciers in de regio bij voorkeur en actief in de gelegenheid worden gesteld offertes in te dienen.

9. **Ondernemerschap stimuleren**

In het kort: de ontwikkelpotentie voor kleine ondernemingen tot zijn recht laten komen door al tijdens de opleiding aandacht te schenken aan ondernemerschap.

Global pipelines

10. **Internationale lobby uitbouwen + lobby Den Haag**

In het kort: lobbyactiviteiten voor de belangenbehartiging van de regio en voor vergroting van de naamsbekendheid, versterking van de regionale positie, beïnvloeding van toekomstig beleid en het profiteren van subsidiemogelijkheden.

11. **World Food Center Digitaal:**

In het kort: een digitaal portaal voor het World Food Center, waarmee partijen wereldwijd verbonden kunnen worden met elkaar en met de kennis en bedrijvigheid in deze regio, via thema's als gezonde levensstijl, duurzaamheid, voedselzekerheid en innovaties. Via dat digitale portaal kan het Nederlandse bedrijfsleven business wereldwijd genereren. Het bevordert ook dat foodinnovaties - via games en filmpjes e.d. Ook krijgt o.a. de WUR er een digitale universiteit.

Innovatie

12. **Kenniscirculatie en innovatie in de regio**

In het kort: voor een goede kenniscirculatie (1) optimaliseren van de 'loketfuncties op de kennisas' (kennis-/onderwijsinstellingen); (2) vergroten van de 'local buzz'- gericht op het delen van kennis (Wageningen UR met jaarlijks een x aantal events) en (3) doorontwikkeling van de kenniswerkplaats als één van de verbindende partijen tussen vraag en aanbod.

13. **Faciliteiten voor incubators en startups**

In het kort: in Wageningen maar ook elders ruimte bieden aan startende en innovatieve bedrijvigheid, als spin-off danwel aanvulling op de R&D-activiteiten van de grotere bedrijven.

14. **Verkenning Circulaire economie**

In het kort: haalbaarheid en wenselijkheid van een aantal Living Lab's op dit gebied te verkennen.

15. **Service innovation**

In het kort: een organisatievorm vinden die leidt tot een succesvolle aansturing van de regio in het dienstbaar organiseren van samenwerking tussen partijen.

16. **Kredietverlening voor ondernemers**

In het kort: voor ondernemers meer hulp organiseren op het gebied van voorlichting over de mogelijkheden van kredietverlening, en helpen bij het doorgeleiden en/of het opstellen van aanvragen.

17. 3D foodprinter

In het kort: ergens in de regio een 3D-printer realiseren, die voor commercieel gebruik voedsel kan printen.

18. Innovatiemonitoring

In het kort: voorzien in de juiste databasegegevens over de economische waarde van de foodsector en de innovatiekracht van het bedrijfsleven in de regio.

Branding en marketing

19. Communicatie, marketing en acquisitie

O.a.:

- Corporate story
- Evenementen, congressen, FoodValley Days
- FoodValley fysiek herkenbaar
- Marketing en acquisitie, waaronder ontvangsten van buitenlandse delegaties

Fysieke en sociaal duurzame leefomgeving

20. Kennishart, waaronder kennisas Ede-Wageningen

In het kort: het creëren en versterken van een (inter)nationaal vestigingsklimaat voor innovatieve bedrijven en kennisinstellingen op Agrofood. Met als projecten het (fysiek) versterken van de foodkennisidentiteit en het verbeteren van de bereikbaarheid tussen Wageningen/campus en Ede omgeving station/WFC.

21. World Food Center + Campus

In het kort: het realiseren van een iconisch experience center waar bezoekers (consumenten, internationale delegaties, B2B) op een inspirerende en interactieve manier alles over voedsel kunnen beleven. Dit wordt ondersteund en omgeven door werkpaviljoens voor (inter)nationale agro-, food- en tuinbouwsector gerelateerde bedrijven (WFC Campus). De Campus is gericht op het huisvesten van food gelieerde bedrijven en instellingen en is aanvullend aan de ontwikkeling van Wageningen Campus.

22. Rode loper WFC

In het kort: het WFC gaan positioneren als dé plek voor food-gerelateerde activiteiten. Hierdoor wordt in aanloop naar het WFC een "buzz" gecreëerd voor publiek en zakelijke partners.

23. Poultry Expertise Center

In het kort: internationaal kennis- en trainingscentrum van de landelijke pluimveeopleiding, o.a. door uitbouwen van het lectoraat Gezonde pluimveehouderij, pilots internationaal samenwerkingsverband (Europees en Worldwide) en opzetten internationale MBA opleiding Poultry Production en versterken van de samenwerking tussen kennisinstellingen (MBO, HBO en WUR).

24. Bereikbaarheidsprojecten

In het kort: grote bereikbaarheidsknelpunten in de regio oplossen, zoals de West-Oost-corridor A1, de zuidelijke ontsluiting, de bereikbaarheid van het gebied De Klomp en rondweg Oost/Veenendaal en de bereikbaarheid van Wageningen Campus.

25. Agroproductiecluster Nijkerk (in voorbereiding)

In het kort: initiatieven nemen, die leiden tot versterking van de positie van het foodproductiecluster in Nijkerk en uitwerken tot resultaatgerichte en haalbare business cases.

26. ICT Campus Veenendaal

In het kort: met project 3, ICT4FoodValley, wordt een stap gezet in het vormen van een inhoudelijk programma rondom de campus. Dit project ICT-campus geeft verdergaande richting en inrichting van de ICT Campus FoodValley.

Regio FoodValley en de acht gemeenten nemen het voortouw bij de volgende initiatieven:

- ICT4FoodValley (gemeente Veenendaal)
- Regionale arbeidsmarkt (centrumgemeente Ede)
- Doorontwikkeling werkgeversdienstverlening (centrumgemeente Ede)
- Uitbouwen internationale lobby (RFV en de acht gemeenten)
- Communicatie, marketing en acquisitie (RFV en de acht gemeenten)
- Kennishart/kennisas Ede-Wageningen (gemeenten Ede en Wageningen)
- World Food Center met inbegrip van "rode loper" WFC (ondernemers en gemeente Ede)
- Agroproductie Center Nijkerk (gemeente Nijkerk)
- ICT campus Veenendaal (gemeente Veenendaal)
- Bereikbaarheidsprofielen (RFV en de acht gemeenten).

Het voortouw van de andere initiatieven ligt bij ondernemers en onderwijs/onderzoek (zie *bijlage 1* voor overzicht).

II Werkprogramma's

De acht in RFV samenwerkende gemeenten spannen zich in om het woon-, werk- en leefklimaat in deze regio duurzaam te optimaliseren. Dat doen zij door hun gemeentelijke krachten te bundelen en door te investeren in samenwerking met de vele partners in de regio. Dat zijn ook andere partners dan onderwijs/onderzoek en ondernemers. Zo wordt bij de huisvesting van statushouders samengewerkt met woningbouwcorporaties en zijn bij een onderwerp als menukaart de vele partners in het landelijk gebied betrokken. De eindverantwoordelijkheid bij deze onderwerpen ligt bij de gemeenten en de intergemeentelijke samenwerking. De bestuurlijke gremia binnen RFV zijn verantwoordelijk voor de besluitvorming in de regio hierover. De acht gemeenten in RFV werken samen aan ruimtelijke ontwikkeling, wonen, bereikbaarheid, economie en werkgelegenheid. Er zijn daarvoor werkprogramma's opgesteld, die de komende jaren zullen worden uitgevoerd.

Werkprogramma Economie

De aandacht gaat de komende jaren uit naar de volgende projecten:

1. **Visievorming werklocaties.** Onderzocht wordt hoe de generieke ambitie 'topregio op het gebied van food' verder kan worden verbijzonderd tot een ruimtelijke profilering per gemeente/bedrijventerrein, en te vertalen naar prognoses (wat zijn kwantitatief en kwalitatief de eisen en verwachtingen, nu en in de toekomst). Deze kansen worden vervolgens afgezet tegen het aanbod aan werklocaties in de regio, met als vraag of er sprake is van overaanbod.
2. **Verkenning regionaal aanbesteden en launching customer.** Bekeken wordt welke mogelijkheden er zijn om meer regionale aanbieders van diensten te betrekken bij werkzaamheden die vanuit overheden worden gegund, en hoe de overheden meer innovatieve diensten kunnen afnemen in het kader van een launching customerbeleid.
3. **Verkenning duurzame energieprojecten,** bijv. restwarmtetoepassing.
4. **Verbeteren regiowebsite.** Doel is de website van de regio om te bouwen tot een portaal, met daarin meer aandacht voor business via het opnemen van een bedrijvendatabase, betere bedrijvenpromotie en het geschikt maken voor acquisitiedoeleinden.
5. **Economische visievorming Wageningen, Nijkerk en Barneveld i.r.t. Kennisas en FoodValley.** Projectideeën als verbetering Wageningse haven, aanleg Railterminal Barneveld en verbeterlag haven Arkervaat staan relatief los van elkaar. Doel is de mogelijke betekenis ervan voor de FoodValley-ambities te verkennen en de haalbaarheid vanuit die regionale bril te beoordelen. Bijv. in relatie tot op- en overslag van biobased-materialen. Voor Railterminal Barneveld kan de slagingskans wellicht vergroot worden door deze te koppelen aan het Europese financieringsprogramma voor het zgn ' Transeuropean Transport Network TEN-T, het internationale netwerk van transportcorridors in Europa.
6. **Kansenverkenning zakelijk toerisme in de regio.** Het gaat hier om het segment MICE (Meetings, Incentives, Conventions en Exhibitions). In 2014 bezochten circa 3,6 miljoen zakenreizigers Nederland. De meeste uit het Verenigd Koninkrijk (circa 670.000), Verenigde Staten (circa 370.000) en Duitsland (circa 370.000). Een groeiend deel hiervan komt naar de

FoodValley regio. Verkend zal worden welke extra mogelijkheden voor het MICE-segment dit oplevert.

7. **Voedselvisie.** De FoodValley regio werkt aan een gezonde, duurzame voedselvoorziening die zichtbaar en beleefbaar is voor iedereen. Vele partijen in de regio – waaronder Regio FoodValley – hebben de voedselvisie onderschreven en zijn nu met elkaar in gesprek om te komen tot gezamenlijke activiteiten rond een of meer ambities. Er zullen volop mogelijkheden komen om de voedselvoorziening van de toekomst in FoodValley te beleven en te proeven. De Regio FoodValley is trots op initiatieven als Coöperatie Boerenhart en Vallei Boert Bewust en wil hier graag aan bijdragen.
8. **Railterminal FoodValley.** In het kader van het multimodaal vervoer en duurzaamheid is door de gemeente Barneveld in samenwerking met provincie Gelderland een haalbaarheidsonderzoek gedaan naar de realisering van een goederenoverslagpunt in de regio, te weten langs de A1 op het bedrijventerrein Harselaar. De studies geven aan dat er marktpotentie is voor een haalbare businesscase en partijen geïnteresseerd zijn in realisering en exploitatie van een railterminal. Er wordt gestreefd naar cofinanciering door de provincie van een deel van de initiële investering en steun van regio en provincie om de terminal toegelaten te krijgen op het nationale spoornetwerk.

Werkprogramma Werkgelegenheid

Vanuit de focus van het verstevigen van de regionale samenwerking in de arbeidsmarktregio FoodValley is het eerste speerpunt het inrichten van een regionale strategische arbeidsmarkttafel waarin alle partijen betrokken zijn bij het opstellen van de strategische arbeidsmarktagenda voor de regio. De Strategische Agenda is daarbij leidend. Maar ook wettelijke en sociale opgaven als het realiseren van de banenafspraken op regionaal niveau en een sluitende aanpak voor kwetsbare jongeren zijn onderdeel van deze agenda.

Voor de komende jaren worden als projecten voorzien:

- **Vereenvoudiging regionaal overleg/** start nieuwe arbeidsmarkttafel: in een heldere regionale structuur komen tot een gezamenlijke commitment aan een strategische regionale arbeidsmarktagenda. Deelnemers aan deze tafel zijn in elk geval gemeenten, ondernemers, onderwijs maar ook vakbonden, UWV en kenniscentrum SBB.
- **Organiseren sectorgesprekken:** binnen de regio aansluiting vinden bij de diverse sectorale overleggen die er al zijn danwel deze starten. Om per sector goed in beeld te hebben wat er speelt, welke vragen er op (middel)lange termijn spelen en welke kansen of vraagstukken dit oplevert voor de regionale arbeidsmarktagenda.
- **Doorontwikkeling Werkgeversservice Punt (WSP):** vraaggerichte brede dienstverlening (alle doelgroepen) met als ontwikkelpunten de aansluiting onderwijs en het organiseren van een integrale brede toegang (aansluiting bij economie).
- **Realiseren banenafspraken:** het Regionaal Werkbedrijf heeft als primaire opdracht het realiseren van de banenafspraken in de arbeidsmarktregio FoodValley. Voor de komende jaren wordt nog veel extra inzet voorzien gericht op het stimuleren en faciliteren van duurzame matches tussen mensen met een beperking en werkgevers.
- **Aanpak Jeugdwerkloosheid:** uitvoering geven aan het regionale plan van aanpak 2015 – 2017. Onderdeel daarvan is het aanstellen van een Jeugdbaankmakelaar en het meefinancieren van een BigDay FoodValley (onderzoeksfase loopt).
- **Start Kenniscentrum Leren en Werken:** aansluiten van de regio op de landelijke kennisstructuur Leren en Werken door de start van een kenniscentrum. Versterken van de onderlinge samenwerking tussen onderwijs, ondernemers en overheid op het gebied van leren en werken.
- **Statushouders en Werk:** de grote instroom van vluchtelingen de afgelopen maanden vraagt de komende tijd ook extra aandacht voor een goede integratie van statushouders. De toeleiding naar werk is hier onderdeel van.
- **Sluitende Aanpak kwetsbare jongeren:** het gezamenlijk organiseren van een sluitende aanpak voor kwetsbare jongeren. Onder andere ook door de ontwikkeling van innovatieve leer/werkarrangementen voor jongeren die binnen het reguliere onderwijs geen plek vinden.

- **Innovatie leerroute startkwalificatie:** analyse van de grote hoeveelheid mensen in een uitkering zonder startkwalificatie en het starten van vernieuwende leerwerkarrangementen voor deze doelgroep.
- **Topkandidaten voor topfuncties:** regionale afstemming over welke inzet vanuit de arbeidsmarktagenda nodig is om de groei naar topregio waar te kunnen maken.

Werkprogramma Ruimtelijke Ontwikkeling

De regio voert op het gebied van RO de volgende focusprojecten uit:

1. Gezamenlijk werken aan een nieuw instrument om uitnodigingsplanologie in het landelijk gebied vorm te geven: **de Menukaart**.
De Menukaart is een afwegingskader voor bestemmingplanwijzigingen en vergunningverlening voor ondernemers in het buitengebied. De menukaart is van toepassing voor aanvragen die niet passen in het bestemmingsplan. De ontwikkelings-mogelijkheden worden mede afhankelijk gesteld van een maatschappelijke tegenprestatie en van de uitkomsten van een dialoog met de 'omwonenden'.
2. Bedenken van nieuwe mogelijkheden en instrumenten t.a.v. **vrijkomende agrarische bedrijfsbebouwing (VAB)** en ruimte voor ruimte (incl. problematiek over de provinciegrenzen heen).
Het aantal agrarische bedrijven daalt al jaren en deze trends zet zich de komende 10-20 jaar nog verder door. Veel agrarische gebouwen komen daardoor leeg te staan. Om de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied te bewaken en verloedering tegen te gaan is in 2008 en 2012 functieveranderingsbeleid vastgesteld. De verwachting voor de komende jaren is dat er nog veel agrarische gebouwen leegkomen, waaronder ook de grotere stallen die in de periode ná 1970-1980 zijn gebouwd. Het huidige functieveranderingsbeleid is niet toereikend om alle VAB's in de komende 5-20 jaar te slopen en/of te herbestemmen. Er ligt daarom een vraag naar een herijkte visie met bijbehorend beleid en instrumenten.
4. **Versterken van natuur en landschap**.
Voor het innemen van de gewenste internationale positie moet de regio aantrekkelijk zijn om te werken en te wonen. Een mooie en gezonde leefomgeving is een voorwaarde om mensen aan de regio te binden. Landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten geven de regio een identiteit. Op dit vlak zijn er in de regio de afgelopen jaren verschillende projecten uitgevoerd (o.a. faunapassages, akkerranden, fiets- en wandelpaden, weidevogelbeheer). Vanaf 1 januari 2016 vallen deze onder de subsidieregeling landschap van de provincie Gelderland. Iedere gemeente kan voor zich hiervoor (co-)financiering bij de provincie aanvragen. Naast kennisuitwisseling over de voortgang en uitvoering van deze projecten zijn er een aantal projecten die de regiogemeenten met elkaar willen oppakken te weten: de realisatie en inrichting van de ecologische verbindingzones (deze zijn vaak gemeente-overschrijdend), het ontwikkelen en instandhouden van routenetwerken (o.a. beheer van de klompenpaden) en de realisatie van een nieuw natuurcentrum (natuurcentrum Veluwe).
5. **FoodValley als recreatief aantrekkelijke regio**.
Hieronder vallen drie speerpunten:

Het sterker neerzetten van het **recreatieve profiel van de FoodValley** als onderdeel van een goed vestigingsklimaat. Aansluiting zoeken bij en combineren van sterke merken als Veluwe, Heuvelrug en Grebbelinie. Ander onderdeel van het verbeteren van de recreatieve kracht is het (boven)regionaal oppakken van ruimte voor innovatie, transformatie van niet toekomstbestendige parken en het vraagstuk van **permanente bewoning** van recreatieterreinen. Inzetten op **Vitale vakantieparken** : hoe kan in de FoodValley een kwaliteitsimpuls gerealiseerd worden? Betrekken van de mogelijkheden voor een erfpachtfonds en andere initiatieven binnen Vitale Vakantieparken, het project op de Veluwe.

6. **Uitrol breedband**. Doel is huishoudens en bedrijven in de witte gebieden van de regio te voorzien van de mogelijkheid een breedbandinternetsignaal te ontvangen. Een verkenning is uitgevoerd en momenteel wordt samen de Regio Rivierenland verkend hoe tot business gekomen kan worden. Dit project is van belang voor de concurrentiepositie van zowel de agrarische als niet-agrarische bedrijven en verblijfsrecreatie.
7. **Opstellen cultuurhistorische waardenkaart**. Voor Utrechtse gemeenten wordt dit project door O-gen begeleid, voor Gelderland is de provincie partner om dit samen met gemeenten uit te werken.
8. Inzetten (in overleg met waterschappen) op een **hogere normering in het Deltaprogramma voor het beschermingsniveau van de Grebbedijk**.
9. **Duurzaam en Vitaal platteland**
Duurzaamheid is een integraal onderdeel van de focusthema's in de regio. Binnen het werkprogramma zijn er twee speerpunten:
 - **Gezamenlijk inzetten op duurzame energie**. Binnen dit programma willen we de ruimtelijke aspecten van duurzame energieprojecten een plek geven. Binnen het ambtelijk overleg voor duurzaamheid wordt gewerkt aan de Routekaart (voor het behalen van de lange termijn energiedoelstellingen van de regio).
 - **Versterken plattelandseconomie in combinatie met duurzaamheid**. Gezocht wordt naar de mogelijkheden om projecten te faciliteren die bijdragen aan de biobased economy en het sluiten van kringlopen. We willen de mogelijkheid van mestverwerking en/of mestbewerking waar nodig aanvullend planologisch uitwerken en kennis en innovatie dicht bij elkaar brengen. Innovaties kunnen uitgroeien tot nieuwe exportproducten. Daarnaast willen we verbrede landbouw, zoals stadslandbouw, stimuleren.
10. **Omgevingswet** Regio foodvalley verkent het komende jaar of en zo ja welke onderwerpen met betrekking tot de implementatie van de Omgevingswet gezamenlijk kunnen worden opgepakt.
11. Plan van aanpak **fijn stof/ geur**: De situatie op gebied van fijn stof en geur is in een aantal FoodValley gemeenten slecht. In Regio FoodValley raakt dit de gemeente Ede, Barneveld, Renswoude en Scherpenzeel. De situatie is dusdanig dat er in de toekomst mogelijk blokkades zijn voor ruimtelijke ontwikkelingen (door overschrijving luchtkwaliteitsnormen). In samenwerking met de provincie Gelderland wordt op dit moment een plan van aanpak opgesteld waarin maatregelen zijn opgenomen om de situatie m.b.t. fijn stof & luchtkwaliteit te verbeteren.

Werkprogramma Wonen

Het werkprogramma Wonen is de uitvoering van de regionale woonagenda. Het doel van de woonagenda is het vergroten van de aantrekkelijkheid, wervingskracht en betaalbaarheid van het wonen in de regio FoodValley, uitgewerkt in het toekomstbestendig maken van de bestaande woningvoorraad (energiezuinigheid/duurzaamheid, levensloopbestendigheid, leefbaarheid) en voorzien in de (nieuwe) woningbehoefte van starters, kenniswerkers en doorstromers.

De samenwerking tussen de partners op de woningmarkt vindt op regionaal niveau plaats tussen overheden, corporaties, marktpartijen en maatschappelijke partijen. Belangrijk daarbij is het platform van de Stichting Vastgoedmonitor. De ambitie is om optimaal gebruik te maken van het netwerk van partijen die participeren in de stichting. Partijen behouden hun verantwoordelijkheid, maar door samenwerking wordt meerwaarde gecreëerd.

De aandacht gaat de komende jaren voorts uit naar de volgende projecten:

1. **Oplevering vastgoedmonitor 2016** en de jaren daarna.
2. **Oplevering pilots statushouders en vervolg regionale aanpak huisvesting statushouders.**

3. **Mini symposium over flexibel en betaalbaar bouwen.** Op initiatief van de stichting Vastgoedmonitor wordt een mini symposium voorbereid. De regio zal hier aan meewerken.
4. **Uitwerking thema Kwaliteit.** Werken aan kwaliteit (thema woonagenda 2016) Samen met Stichting vastgoedmonitor. Opstellen plan van aanpak, Rapport opstellen, Mini symposium kwaliteit. Invulling geven aan de kwalitatieve woningbouwafspraken die zijn gemaakt door de regio met de provincie Gelderland.
5. **Uitwerking thema betaalbaarheid:** in 2015 hebben wij de problematiek rond betaalbaarheid inzichtelijk gemaakt (vraagverkenning). Hiermee hebben wij het inzicht in de betaalbaarheid van het wonen met in het bijzonder de inkomensontwikkeling, de positie van de kwetsbare groepen en de ontwikkeling van de koopkrachtige vraag vergroot. De uitkomsten die vastgelegd zijn in de vraagverkenning van de markt, het online forum en het mini symposium uit april 2015 hebben geleid tot een aantal acties die de komende jaren de aandacht vragen (bijvoorbeeld acquisitie voor middeldure huur) en vormen de input voor het minisymposium in april 2015.
6. **Doorontwikkeling online forum.** Het forum dient als visitekaart voor de woningmarkt van de regio. Op het forum worden de stakeholders gevraagd naar welke acties er in de regio lopen en worden zij opgeroepen om informatie te delen en initiatieven aan te dragen. Daarbij ligt de nadruk op het zoeken naar de meerwaarde van een regionale aanpak.
7. **Implementatie van de nieuwe regelgeving (Woningwet 2015) in de regio.** In de regio werken wij samen aan de nieuwe Woningwet. In dit kader zal er regionale verkenning plaatsvinden, wordt er kennis gedeeld gevolgd door afstemming en (gezamenlijke) beleidsvoering van partijen.
8. **Vaststelling van de woningmarktregio:** het werkingsgebied corporaties in het kader van de woningwet.
9. **Shortstayonderzoek Ede en Wageningen.** Wageningen en Ede gaan zich samen inspannen om op het gebied van specifieke doelgroepen (zoals binnenlandse en buitenlandse kenniswerkers, shortstayers, studenten, promovendi/PhD's, onderzoekers etc.), die gebruik maken van, gelieerd zijn aan of werkzaam zijn bij de diverse onderwijsinstellingen in de zuidelijke Food Valley (WUR, CHE, Stoas e.d.), kennisinstituten (op het gebied van life sciences en food) en food gerelateerde bedrijven, trends en toekomstige woonbehoeften in beeld te brengen. Inmiddels is een eerste onderzoek gericht op shortstayers (trends, mogelijkheden, behoeften e.d.) in gang gezet dat door WUR en gemeenten Wageningen en Ede wordt begeleid en gefinancierd.
10. **Thema Wonen, Zorg en Welzijn:** doelstelling is het voorbereiden van het scheiden van wonen en zorg, door kennis en ervaring uit te wisselen en informatie te delen over de (kwantitatieve en kwalitatieve) opgaven. Voorts voldoende passende woningen (bestaand en nieuw) voor zorgbehoevenden bieden, waaronder ouderen en gehandicapten. Groter bewustzijn onder ouderen van de eigen (toekomstige) woonsituatie.
11. **Thema Duurzaamheid:** doel is de verduurzaming van de regionale woningmarkt, door het bereiken van een woningvoorraad die qua energiezuinigheid, aanpasbaarheid en levensloopbestendigheid voorziet in de kwantitatieve en kwalitatieve woningvraag van 2030. Nieuwbouw dient in 2020 volledig energieneutraal te zijn. Project energie uit zon en energetisch renoveren (rijkssubsidie).

Werkprogramma Mobiliteit

Faciliterend voor de ontwikkeling van FoodValley is een goede bereikbaarheid. Voor het bedrijfsleven (en ook voor de andere sectoren) is het cruciaal dat de verbindingen met de andere delen van het land goed zijn, maar ook de verbindingen binnen de regio moeten van een goed niveau zijn. Bereikbaarheid heeft een gunstige uitwerking op het vestigingsklimaat, maar is bijvoorbeeld ook voor de toerist van belang.

Samen met de acht gemeenten vinden we het belangrijk om de bereikbaarheid van de regio te verbeteren. Om het belang van bereikbaarheid te onderstrepen hebben de acht regiogemeenten gezamenlijk een **Mobiliteitsfonds** opgericht dat minimaal 20 jaar zal bestaan en waaruit in ieder geval een bijdrage aan vijf mobiliteitsprojecten in Regio FoodValley zal worden betaald.

Het gaat dan specifiek om de volgende projecten:

1. De aanleg van de Tidal Flow op de Rijnbrug bij Rhenen
2. De Aanpak Knooppunt Hoevelaken
3. De Aanpak Knooppunt A1/A30
4. De Frequentieverhoging Valleilijn
5. Opstellen van een Netwerkvisie voor de regio

Al deze projecten dragen bij aan de verbetering van de ontsluiting van de regio en daar hebben alle gemeenten direct of indirect belang bij. Jaarlijks wordt één euro per inwoner ingelegd in het mobiliteitsfonds. Uit dit fonds kan worden bijgedragen aan projecten die voor de gehele regio van belang zijn. Afgesproken is dat de inwonerbijdrage 20 jaar lang gestort wordt. Het is mogelijk om op enig moment het ene project te vervangen door een ander project. De agenda is dynamisch.

Naast deze projecten die gefinancierd worden uit het Mobiliteitsfonds wordt er vanuit de portefeuille Mobiliteit ook gewerkt aan de volgende projecten:

1. Er wordt een voorstel om **fietspaden** te verbeteren en te verbreden uitgewerkt. Er is, analoog aan het kaartje voor Nederland van de ENFB, een kaartje voor de FoodValleyregio gemaakt, waarop kansrijke trajecten staan (naast trajecten in planvorming of uitvoering).
2. Actieve bijdrage leveren aan de invulling van de **OV-Visie Gelderland**. In de OV-Visie van de provincie Gelderland wordt uitgegaan van een verandering in de behoefte naar Mobiliteit. En daarbij wordt de vraag gesteld welke rol het OV daarin kan vervullen. Voor de uitwerking van deze OV-visie trekt de provincie samen op met de regio's om een zo breed mogelijk draagvlak te creëren, waarbij het voor Regio FoodValley van groot belang is dat er afstemming en coördinatie plaatsvindt met de provincie Utrecht.
3. **Bereikbare Vallei (= mobiliteitsmanagement)**. Insteek is om werkgevers ertoe te brengen hun personeel aan te sporen om andere vervoersoplossingen te kiezen. Dat kan zijn: OV, fiets, carpoolen, autodelen, variërende werktijden, etc.

De FoodValley gemeenten werken verder samen om invulling te geven aan **Basismobiliteit**. De aanleiding voor Basismobiliteit is:

- De gemeenten zijn sinds 2015 verantwoordelijk voor alle vormen van doelgroepenvervoer (leerlingen, jeugd-GGZ en Wmo);
- De provincie legt de uitvoering van Regiotaxi vanaf 2017 terug bij de regio(gemeenten) en heeft hiervoor een samenwerkingsovereenkomst met de gemeenten gesloten;
- De provincie wil in de toekomst ook enkele openbaar vervoertaken naar de regiogemeenten mandateren;
- De budgetten voor de uitvoering van het vervoer staan onder druk.

Met het organiseren van Basismobiliteit per 1-1-2017 wordt beoogd dat alle inwoners in de regio FoodValley zich zelfstandig en tegen een redelijk tarief kunnen verplaatsen.

Om ervoor te zorgen dat Basismobiliteit handen en voeten krijgt is de regiecentrale aanbesteed en wordt in 2016 het vervoer aanbesteed. Er wordt een Beheerorganisatie Basismobiliteit ingericht. Deze beheerorganisatie is een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie van de 8 regiogemeenten. Namens die gemeenten is het opdrachtgever voor Basismobiliteit en contractpartner voor de uitvoering van de samenwerkingsovereenkomst met de provincie.

De bestuurlijke taken en verantwoordelijkheden worden ondergebracht in de Bestuurscommissie Basismobiliteit. Deze bestuurscommissie wordt in 2016 opgericht.

Bijlage 1

Initiatief	Trekkende O
Kennisinteractie/local buzz	
Experttafels met bedrijven ontwikkelen	Ondernemers
Techniekpact	Onderwijs
ICT4FoodValley	Overheid
Regionale arbeidsmarkttafel	Overheid
Doorontwikkelen werkgeversdienstverlening	Overheid
Foodgerelateerde opleidingen ontwikkelen, w.o. ass.degree	Onderwijs
Arbeidsmarktbehoefte-ramingen Food, Metalelektro, Bouw	Ondernemers
Verkenning regionaal aanbesteden	Ondernemers
Ondernemerschap stimuleren	Onderwijs
Global pipelines	
Internationale lobby uitbouwen + lobby den Haag	Overheid
World Food Center Digitaal	Ondernemers
Innovatiekracht	
Kenniscirculatie en innovatie in de regio	Onderwijs
Faciliteiten voor incubators en startups	- (wordt: ondernemers)
Verkenning Circulaire economie	Onderwijs
Service innovation	Onderwijs
Kredietverlening voor ondernemers	Ondernemers
3D foodprinter	Ondernemers
Innovatiemonitoring	Onderwijs
Branding en marketing	
Communicatieplan, marketing en acquisitie	Overheid
Fysieke en sociaal duurzame leefomgeving	
Kennishart, waaronder Kennisas Ede-Wageningen	Overheid
World Food Center + Campus	Ondernemers
Rode loper WFC	Overheid
Poultry Expertise Center	Onderwijs
Bereikbaarheidsprojecten	Overheid
Agroproductiecluster Nijkerk in voorbereiding	Overheid
ICT Campus Veenendaal	Overheid